

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi opublikowało nowy dokument ZZDPR. Publikacja zawiera zalecenia dobrych praktyk rolniczych, które pomagają chronić wody przed zanieczyszczeniem azotami. Sprawdź kluczowe rekomendacje i proste kroki wdrożenia w gospodarstwie

Zbiór zaleceń dobrej praktyki rolniczej (ZZDPR) to dobrowolny dokument przygotowany przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej oraz po uzyskaniu opinii ministra właściwego do spraw rybołówstwa. Jego nadrzędnym celem jest ochrona wód przed zanieczyszczeniem azotami pochodzącymi ze źródeł rolniczych—przy jednoczesnym wspieraniu gospodarstw w bardziej efektywnym, oszczędnym i odpowiedzialnym nawożeniu.

Dlaczego ZZDPR jest ważny?

Ochrona zasobów wodnych: azotany pochodzące z nieprawidłowego nawożenia mogą przedostawać się do wód powierzchniowych i podziemnych, pogarszając ich jakość i zwiększając koszty uzdatniania.

Efektywność ekonomiczna: właściwe zarządzanie azotem ogranicza straty składników pokarmowych, co przekłada się na niższe koszty nawożenia i stabilniejsze plony.

Zgodność z wymogami: choć ZZDPR ma charakter dobrowolny, wdrażanie dobrych praktyk ułatwia spełnianie wymagań środowiskowych oraz przygotowuje gospodarstwo do ewentualnych kontroli.

Na czym polegają dobre praktyki w ZZDPR?

1) Planowanie nawożenia i bilans azotu

Opracuj plan nawożenia dla każdej działki, uwzględniając potrzeby pokarmowe roślin, zasobność gleby i przewidywany plon.

Prowadź bilans azotu: uwzględnij dopływy (nawozy mineralne, naturalne, resztki poźniwe, mineralizacja) i odpływy (plon, straty).

Aktualizuj plan po zmianach w strukturze zasiewów, pogody czy kalendarza agrotechnicznego.

2) Precyzja dawek i terminów

Dopasuj dawkę azotu do fazy rozwojowej rośliny i aktualnych warunków glebowo-pogodowych.

Unikaj nawożenia przed intensywnymi opadami; nie nawoź na zamrzniętą, zalaną, nasyconą wodą lub silnie spękaną glebę.

Dziel dawkę azotu w uprawach o wysokim zapotrzebowaniu (np. zboża ozime), aby ograniczyć straty i poprawić wykorzystanie.

3) Dobre praktyki z nawozami naturalnymi

Obornik i gnojowicę stosuj w optymalnych terminach i dobrych warunkach (gleba sucha, niewielkie ryzyko spływu).

Zastosuj szybką inkorporację nawozów naturalnych (zwłaszcza płynnych), by ograniczyć emisję amoniaku i straty azotu.

Zapewnij odpowiednią pojemność i szczelność magazynów na nawozy naturalne; monitoruj stan zbiorników.

4) Ochrona stref wrażliwych i cieków wodnych

Utrzymuj strefy buforowe przy ciekach, rowach i zbiornikach.

Na skłonach i glebach lekkich rozważ pasy ochronne z roślinnością, która ogranicza spływ powierzchniowy.

Zwróć uwagę na melioracje – wloty/wyloty drenów to miejsca o podwyższonym ryzyku strat azotanów.

5) Agrotechnika ograniczająca straty

Wybieraj gatunki i odmiany lepiej wykorzystujące azot, stosuj międzyplony i rośliny okrywowe.

Dbaj o strukturę gleby (uprawa konserwująca, właściwy odczyn, materia organiczna).

Stosuj precyzyjne technologie: czujniki N, mapy plonu, aplikatory z sekcjami, zmienne dawkowanie.

Jak wdrożyć ZZDPR w praktyce: szybka ścieżka

- Diagnostyka wyjściowa: zrób przegląd praktyk nawożenia, pojemności magazynowych, planów pól i zapisów.
- Plan nawożenia na sezon: określ dawki, terminy i formy nawozów; uwzględnij nawozy naturalne i mineralne.
- Zarządzanie ryzykiem pogodowym: wdroż zasadę „okno pogodowe” (brak silnych opadów, mróz, zalania).
- Strefy ochronne i buforowe: wyznacz i oznacz w systemie pól; przeszkol personel.
- Magazynowanie i logistyka: sprawdź szczelność, pojemność, harmonogramy opróżnień zbiorników; zaplanuj szybkie mieszanie/inkorporację.
- Precyzja aplikacji: kalibruj rozsiewacze i węże wleczone, rozważ zmienne dawkowanie.
- Ewidencja i monitoring: prowadź proste rejestry zabiegów (data, działka, dawka, warunki); okresowo weryfikuj bilans N.
- Edukacja i komunikacja: wprowadź krótkie instrukcje stanowiskowe dla operatorów i przypomnienia sezonowe.

Checklista dla kierownika gospodarstwa

- ⇒ Plan nawożenia dla każdej działki na bieżący sezon
- ⇒ Aktualne wyniki badań gleby i kalkulacje dawek N
- ⇒ Zasady stosowania nawozów naturalnych + terminy i narzędzia inkorporacji
- ⇒ Wyznaczone strefy buforowe przy ciekach i rowach
- ⇒ Sprawdzone i udokumentowane pojemności magazynowe (szczelność, zapas)
- ⇒ Skalibrowane rozsiewacze / aplikatory, procedura kontroli
- ⇒ System ewidencji zabiegów (papier lub aplikacja)
- ⇒ Szkolenie personelu i krótkie instrukcje stanowiskowe

5 Najczęstszych błędów i jak ich uniknąć

1. Zbyt wczesne lub spóźnione nawożenie: skutkuje stratami azotu lub brakiem reakcji roślin. Planuj dawki pod fazy BBCH.
2. Aplikacja przed ulewami: ryzyko spływu i wymywania. Sprawdzaj prognozę i odkładaj zabieg.
3. Brak kalibracji sprzętu: prowadzi do nierównomiernej aplikacji; kalibruj przed sezonem i po naprawach.
4. Pominięte strefy buforowe: zwiększa to ryzyko zanieczyszczeń; oznacz strefy w mapach i w polu.
5. Słaba dokumentacja: utrudnia ocenę efektywności i wykazanie należytej staranności; stosuj proste formularze.

Korzyści z wdrożenia ZZDPR

Niższe koszty nawożenia dzięki ograniczeniu strat azotu i lepszej efektywności dawek.
Stabilniejsze plony z mniejszą zmiennością między polami.
Lepsza jakość wód w otoczeniu gospodarstwa i akceptacja społeczna działalności rolniczej.
Gotowość na kontrole i zgodność z rosnącymi wymaganiami środowiskowymi.

FAQ

? Czy ZZDPR jest obowiązkowy?

Nie. Zbiór ma charakter dobrowolny, ale wdrażanie zaleceń wspiera zgodność środowiskową i poprawia ekonomikę nawożenia.

? Czy muszę prowadzić bilans azotu?

Choć nie jest to obowiązek wynikający z ZZDPR, bilans N to praktyczne narzędzie do planowania i kontroli strat—warto go prowadzić.

? Czy ZZDPR dotyczy tylko nawozów naturalnych?

Nie. Obejmuje całłościowe zarządzanie azotem: nawozy naturalne i mineralne, agrotechnikę, magazynowanie, sprzęt oraz ochronę stref wrażliwych.

Podsumowanie i następne kroki

ZZDPR porządkuje dobre praktyki, które ograniczają przedostawanie się azotanów do wód i jednocześnie zwiększają efektywność nawożenia. Zacznij od prostych kroków: plan działkowy, kalibracja sprzętu, strefy buforowe i ewidencja zabiegów. Konsekwentne stosowanie tych zasad przynosi wymierne korzyści ekonomiczne i środowiskowe.

Chcesz wiedzieć więcej? Wejdź na:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/zbior-zalecen-dobrej-praktyki-rolniczej-do-dobrowolnego-stosowania>